

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. שבועת הפקדון כיצד אמר לו תן לי פקדון שיש לי ... ראוהו שבא אחריהן אמרו לו מה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות פטורין ואם בפקדון חייבים.....2
- ב. השביע עליהן חמשה פעמים בפני ב"ד וכפרו אין חייבין אלא אחת אמר ר' שמעון מה טעם הואיל ואינם יכולין להזור ולהודות אלא לאו שמע מינה שבועה חוץ לב"ד כפירה בב"ד 2
- ג. כפרו שניהן כאחת חייבין ... כגון שכפרו שניהן בתוך כדי דיבור.....3
- ד. תוך כדי דיבור כדיבור דמי ... כדי שאילת תלמיד לרב.....4
- ה. כל אחד ואחד תוך דיבורו של חברו.....5
- ו. משביע עד אחד פטור.....6
- ז. עד אחד כי אתי לשבועה קא אתי.....7
- ח. דבר הגורם לממון ... לאו כממון דמי.....7
- ט. הכל מודים בעד סוטה שחייב בעד מומאה דרחמנא הימניה דכתיב ועד אין בה כל שיש בה.....8
- י. והכל מודים בעדי סוטה שפטור בעדי קינוי דהוה גורם דגורם ... בעדי סתירה ... דבר הגורם ... לאו כממון דמי ופטור.....8
- יא. הכל מודים בשכנגדו חשוד על השבועה ... כגון ששניהן חשודין דאמר מר חזרה שבועה למחויב לה ומתוך שאינו יכול לישבע משלם.....9
- יב. עד אחד דרבי אבא ... דחטף נסכא מחבריה ... אייתי חד סהרא דמיחטף חטפא מיניה אמר ליה אין חטפי ודידי חטפי ... הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם.....9
- יג. האישה שאמרה מת בעלי תנשא מת בעלי תתיבם.....12
- יד. הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב ... דתפישא מטלטלי.....12
- טו. שכפרו שניהן וחזר אחד מהן והודה בתוך כדי דיבור והא קא משמע לן דתוך כדי דיבור כדיבור דמי.....13

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

דף לב.

**א. שבועת הפקדון כיצד אמר לו תן לי פקדון שיש לי ...
ראוהו שבא אחריהן אמרו לו מה אתה בא אחרינו שבועה
שאיננו יודעין לך עדות פטורין ואם בפקדון חייבים**

כבר התבאר לעיל דף ל. שארבעה מיני שבועות הן:¹ שבועת ביטוי ושבועת שוא ושבועת העדות ושבועת הפקדון. ולהלן דף לו: יבואר במקומו בעזרה"ת שבועת הפקדון כיצד.

ובכלל שבועת הפקדון כל התובע חבירו² בממון שאם הודה בו יהיה חייב לשלם וכפר ונשבע, או שהשביעו התובע וכפר, הרי זה הנתבע הוא חייב בשבועת הפקדון אף על פי שלא ענה אמן, שבשבועת הפקדון אחד הנשבע מפי עצמו ואחד שהשביעו אחר וכפר אף על פי שלא ענה אמן חייב שכפירתו אחר שהשביעו התובע כעניית אמן³.

אחד הנשבע אחר שתבעו בעל הממון, או הנשבע מעצמו אף על פי שלא תבעו, כיצד כגון שקדם ואמר למה אתה הולך אחרי כלום יש לך בידי ממון שבועה שאין לך בידי ממון, בשונה משבועת העדות שהתבאר לעיל דף לא: שאינו חייב, הרי זה חייב בשבועת הפקדון הואיל וכפר ונשבע ואף על פי שלא תבעו זה.

**ב. השביע עליהן חמשה פעמים בפני ב"ד וכפרו אין חייבין
אלא אחת אמר ר' שמעון מה טעם הואיל ואינם יכולין**

¹ רמב"ם הלכות שבועות פרק א הלכה א

² רמב"ם הלכות שבועות פרק ז הלכה א ה

³ אע"ג דבשבועת העדות נמי כן כדכתב רבינו ז"ל לקמן בריש פ' תשיעי התם דוקא בשכפר בב"ד או הוי הכפירה כעניית אמן אבל הכא בין בב"ד בין שלא בב"ד. לח"מ שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

לחזור ולהודות אלא לאו שמע מינה שבועה חוץ לב"ד כפירה בב"ד

כבר התבאר לעיל דף לא: שבשבועת העדות בין נשבעו מעצמן בין השביעם הוא, אין העדים חייבין⁴ בשבועת העדות עד שיכפרו בעדותן בבית דין, בין שנשבעו או השביען בבית דין בין שנשבעו או השביען חוץ לבית דין, והכפירה בבית דין בלבד, שנאמר (שם) אם לוא יגיד וְנָשָׂא עֹנֵנוּ מִקוֹם שִׁגִּיד ויועיל הוא שאם לא יגיד שם יתחייב.

לפיכך התובע את העדים⁵ להעיד לו וכפרו, והשביען וענו אמן, והשביען ארבע וחמש פעמים והן עונין אחר כל שבועה ושבועה חוץ לבית דין, וכשבאו לבית דין הודו והעידו הרי אלו פטורין משבועת העדות⁶, שאין כפירה אלא בב"ד, ואם באו לבית דין ועמדו בכפירתן חייבין על כל אחת ואחת מאותן השבועות שחוץ לבית דין.

השביען בבית⁷ דין וכפרו, וחזר והשביען ארבע וחמש פעמים והן כופרין על כל אחת ואחת, בין חוץ לבית דין בין בפני בית דין, ואפילו ענו אמן או נשבעו מפי עצמן פעם אחר פעם, אינן חייבין משום שבועת העדות אלא אחת, מפני שאחר שכפרו בבית דין אם חזרו והודו, אין עדותן מועלת כלום.

ג. כפרו שניהן כאחת חייבין ... כגון שכפרו שניהן בתוך כדי דיבור

עוד התבאר שם שאם השביע עדיו⁸ בבית דין וכפרו שניהם כאחת, כגון שהתחיל השני לכפור בתוך כדי דיבורו של חברו שניהם חייבין בשבועת העדות וכל אחד ואחד מביא חטאתו על שבועתו.

⁴ שם הלכה ב

⁵ רמב"ם הלכות שבועות פרק י הלכה טז

⁶ ועברו על ה' שבועות ביטוי. רדב"ז

⁷ רמב"ם שם הלכה יח

⁸ שם הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

כפר הראשון ושהה העד השני יותר מכדי דיבור ואח"כ כפר, הראשון חייב בשבועת העדות והשני פטור משבועת העדות⁹, שאילו הודה זה השני לא היתה עדותו מחייבת ממון.

ד. תוך כדי דיבור כדיבור דמי ... כדי שאילת תלמיד לרב

כבר התבאר במסכת נדרים דף פז. ונזיר דף כ: וב"ק עג: ובב"ב קכט: שתוך כדי דיבור ששיעורו הוא שלש תיבות¹⁰, "שלום עליך רבי", וי"א¹¹ ארבע תיבות "שלום עליך רבי ומורי", כדיבור דמי לכל דיני התורה, מלבד מה שיתבאר להלן, וכבר נתבאר משמעותו לענין דין קריעה, וגם לענין נדרים ודיני ממונות אנו אומרים כן.

ולפיכך בעדות¹² ממון¹³ בבית דין, העד שהעיד אינו יכול לחזור בו, או לומר עדות הסותרת דבריו הראשונים שאחר שהגיד פעם אחת שוב אינו חוזר ומגיד. אולם זהו לאחר כדי דיבור שוב אינו יכול לחזור בו ולומר דבר שסותר עדותו, אבל אם העיד בפני בי"ד וחזר בו תוך כדי דיבור לגמר עדותו יכול לחזור בו, דתוך כדי דיבור כדבור דמי. ואפילו עד הראשון בתוך כדי דיבור של השני¹⁴, כגון שבאו שנים לבית דין להעיד והעיד האחד ואח"כ השני, יכול הראשון לחזור בו תוך כדי דיבור של עדות השני, שחד עדות הוא. ואף

⁹ בל הראשון לב"ע חייב ממה נפשך בין אם יכפור גם השני או יודה נמצא חומר בשני מבראשון דאילו ראשון נפטר בקרבן והשני לוקה משום שבועת ביטוי. רדב"ז שם

¹⁰ ש"ך יו"ד רי ו, אורים חו"מ כט ב וכ"כ מ"ב תפז ד שכי"ד רוב האחרונים, והקשה שם בשער הציון ג על הפמ"ג שכתב ד' תיבות. והוא כשיעור שכתב הרמב"ם הלכות עדות פרק כ הלכה ג "מכדי דיבור שהוא כדי שאילת שלום תלמיד לרב". ובב"ק עג: אמרי תרי תוך כדי דיבור הוי חד כדי שאילת תלמיד לרב וחד כדי שאילת הרב לתלמיד כי לית ליה לרבי יוסי כדי שאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי דנפיש, כדי שאילת הרב לתלמיד שלום עליך אית ליה, ומבואר ביו"ד רמב"ז דשאילת שלום הוא שלום עליך רבי.

¹¹ ח"י רע"א חו"מ שם, ועיין מ"ז יו"ד רמב"ה, ובש"ך כה, כששואל בשלום רבו אומר שלום עליך רבי. ואם נותן לו רבו שלום יאמר לו שלום עליך רבי ומורי וכן הוא ברמב"ם ובטור והמעם דכל שמשיב שלום דרכו להוסיף קצת. וא"כ לכאורה מוכח כהאורים אולם עיין ח"י רע"א יו"ד שם שהביא מגמ' בב"ק עג: ששאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי ואולי דהיה להרמב"ם גירסא אחרת וחידוש שלא העירו מזה האחרונים.

¹² שו"ע ונו"כ חו"מ כט א

¹³ דוקא בממון דלא בעי דרישה וחקירה אינו יכול לחזור אחר כדי דיבור מהעדות, אבל בדבר דבעי דרישה וחקירה יכול לחזור בו תוך כדי דיבור של החקירות. אבל להיפוך, כשנתבטלה עדותו בהכחשת חקירה ראשונה ושהה כדי דיבור, שוב אינו יכול לחזור ולקיים העדות, אף שלא נגמרו כל החקירות. נתיב"מ שם א

¹⁴ סמ"ע שם ב מהר"ן וד"מ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אם הפסיקוהו בעלי דין וחזר ואמר שרוצה להשלים אלא שהפסיקוהו, יכול להשלים דבריו ונאמן, ובלבד שלא יסתור עדותו לגמרי.

כיצד, אם אמר אחר כדי דבור מוטעה הייתי שוגג הייתי ונזכרתי שאין הדבר כן או לפחדו עשיתי, אין שומעין לו אפילו נתן טעם לדבריו.

וכן בכל הקנינים¹⁵ יכולים שניהם לחזור תוכ"ד (תוך כדי דיבור) מהקנין, וכן כשכתבו שטר, וכן בקנין סודר לקבלת דיינים לפשרה אינם יכולים לחזור לאחר כדי דיבור.

וכן לענין ברכות¹⁶, הטועה או משנה ברכה אם חזר ותיקן תוך כדי דיבור הרי זה תיקון ויצא, ידי חובה ואם לאו אינו תיקון.

וכן הנודר¹⁷ וחזר בו תוך כדי דיבור, או שמחו בו אחרים תוך כדי דיבור וקבל דבריהם תוך כדי דיבור לנדרו¹⁸, לא הוי נדר, והוא שאומר כך בפיו דלא עדיף חזרתו מקבלתו שצריכה להיות בשפתיו, ואם אמר חזרתי בלבי אינו כלום.

ה. כל אחד ואחד תוך דיבורו של חברו

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם קצה סעיף ז, אבל לאחר כדי דיבור אינם יכולים לחזור, אף על פי שעסקין באותו ענין, ובפת"ש סק"ו כתב בשם שו"ת ושב הכהן סימן יט דמ"ש בשו"ע דתוכ"ד יכול לחזור אינו מוסכם, שמדברי הרמב"ם בפט"ו מה' מעשה הקרבנות שכתב שבהקדש אינו יכול לחזור תוכ"ד לאחר שהוציא בשפתיו, וע"כ הטעם משום דאמירה לנבואה כמסירתו להדיוט, כמ"ש התוס' במנחות דף פא, ואם נאמר דבמסירה להדיוט יכול לחזור תוכ"ד, אמאי לא יוכל לחזור באמירה להקדש, וסיים הושב הכהן שגם בדברי הרא"ש אינו מוכרח שיכול לחזור תוכ"ד, שלא כתב אלא שבשאר קנינים אינו יכול לחזור אפילו עסקים באותו ענין, לאפוקי בקנין סודר שיכול לחזור, אבל ה"ה שגם תוכ"ד אינו יכול לחזור, עיין שם, וגם בחידושי רעק"א הביא מחלוקת אם במשיכה והנבחה יכול לחזור תוכ"ד, ועי' משפט שלום, ובאבנ"מ סימן כז סק"ט ובשו"ת חת"ס או"ח סימן קטז. ועי' בקצה"ח סק"ז בשם המ"ז באהע"ז סימן לח שה"ה שאינו יכול להטיל תנאי תוכ"ד, ותמה עליו דודאי שכשם שיכול לחזור יכול גם להטיל תנאי, וגם בפת"ש כאן ציין לדבריו באהע"ז שם שהחלק על המ"ז, עיין שם, ועי' אורחות"מ כלל לב אות יא, ובשו"ת אבני נזר חו"מ סימן נא מחודש ג, ועי' עוד פתחי חושן חלק ח פרק א סעיף ב.

¹⁶ כמבואר בשו"ע ונו"כ אות תפז דר היום, גבי תפילת יו"ט "וחותם מקדש ישראל והזמנים ואם אמר מקדש השבת, וחזר בו תוך כדי דיבור, יצא".

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם רי ג

¹⁸ פירוש שמחאת אחרים וקבלתו את דבריהם הכל הוא תוך כדי דיבור לנדרו דאי יש בהמחאת אחרים יותר מכדי דיבור מחשב הפסקה בין הקבלה ובין הנדר בשלמא אי הוה להמחאת אחרים שייכות להנודר לא מקרי הפסקה אבל באמת אין אחרים מזדקקין לנדרו וזה הקשה הראב"ד ועל כן תירץ רמ"א דהכל הוא תוך כדי דיבור לנדרו ולא כבית יוסף. מ"ז שם ה וכו"ב בשך שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

כבר התבאר במסכת מכות דף ה: ו. כבר התבאר לעיל ה: שהיו העדים¹⁹ שלשה אפילו מאה, אם העידו בבית דין זה אחר זה והעיד כל אחד מהן אחר חבירו בתוך כדי דבור או שאמר אחר עדות חבירו ואני כמותך²⁰, והוזמו מקצתן אין נענשין עד שיוזמו כולן.

אבל אם היה הפסק בין זה לזה יתר מכדי דבור²¹ שהוא כדי שאלת שלום תלמיד לרב, הרי נחלקה העדות והשנים שהוזמו נענשין והשנים האחרים שהיה בין דבריהן ודברי הראשונים הפסק אין נענשין, ואף על פי שבטלה העדות כולה מפני שהן כת אחת הואיל ונפסלה מקצתה נפסלה כולה. וי"א²² שזהו דוקא כשבאו שתי הכתות יחד לפני ב"ד ושיילין להו ואמרו לאסהודי קא אתינא וקבלו ב"ד עדות הכת הראשונה, ואחר כדי דיבור קבלו עדות השניה ואח"כ הוזמו הראשונים, שלענין הזמה נחלקה העדות כיון שהעידו אחר כדי דיבור, אבל לענין העדות עצמה לא נחלקה כיון שבאו כלם כאחד ואמרו לאסהודי קא אתינא. אך אם לא ערפו בשאלת בית דין אין עדות השניים בטלה, ויהרג זה שהעידו עליו.

אולם לגבי שבועת העדות כבר התבאר אם כפר הראשון ושהה העד השני יותר מכדי דיבור ואח"כ כפר, הראשון חייב בשבועת העדות והשני פטור משבועת העדות²³, שאילו הודה זה השני לא היתה עדותו מחייבת ממוזן.

ו. משביע עד אחד פטור

¹⁹ רמב"ם שם הלכה ג

²⁰ טור חו"מ לח

²¹ וכתב הר"ר ישעיה מה שצריך שיעידו כולם בתכ"ד והו דוקא כשהעידו מאליהם בלא התראת הדיינין לומר להם למיחזי קאתיתו או לאסהודי קא אתיתו אבל אם כשבאו להעיד אמר להעיד כיוננו כבר נעשו אנודה אחת בין לענין הזמה דבעינן שיוזמו כולם כאחד בין לענין שאם נמצא אחד מהם קרוב או פסול שעדותן בטלה ובלבד שיראו כלם כאחד ודוקא בשאר העדים בעינן שיעידו תכ"ד לצרפם עם ב' הראשונים אבל בשנים הראשונים אף על פי שהפסיקו בין זה לזה אין בכך כלום אבל אם לא הוזמו כולם או שהוזמו קודם שנגמר הדין על פיהם או שנמצא אחד מהן קרוב או פסול פטורין. טור שם

²² רדב"ז שם בהסבר דברי הרמב"ם וכך נראה מדברי הכס"מ שם

²³ כל הראשון לכ"ע חייב ממה נפשך בין אם יכפור גם השני או יודה נמצא חומר בשני מבראשון דאילו ראשון נפטר בקרבן והשני לוקה משום שבועת ביטוי. רדב"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרה היומי

מסכת שבועות

השביע עד אחד²⁴ שיעיד על פלוני שחייב ממון, וכפר בו שאינו יודע עדות זו, והשביעו, פטור העד משבועת העדות, שאין עדות עד אחד מחייבת ממון, ולמרות שאם לא היה נשבע זה שצריך להעיד נגדו²⁵ היה משלם, ואם כן יכל לגרום חיוב ממון בעדותו, כיון שלא ודאי שלא ישבע דבר הגורם לממון היא ולא כממון דמי.

ז. עד אחד כי אתי לשבועה קא אתי

כבר התבאר במסכת כתובות דף פז: שהתובע²⁶ מחבירו ממון או חפץ שהיה יכול להחזיק בו בטענת לא היו דברים מעולם או החזרתו לך או לקוח הוא בידי, אם כופר בכל ועד אחד מכחישו חייב שבועה מן התורה, ואפילו אין התובע בעצמו יודע שחייב לו אלא ע"פ העד שהגיד לו שזה חייב לו²⁷, מחייבין אותו שבועה מן התורה על פי העד האחד.

ח. דבר הגורם לממון ... לאו כממון דמי

כבר התבאר במסכת פסחים דף כט: וב"ק דף עא: ודף צח: ודף קה: שדבר שאין לו שיווי עכשיו, אבל הוא גורם לממון מצד שלאחר זמן יהיה שוה ממון²⁸, נחלקו בו תנאים, לדעת ר' שמעון כממון הוא, וחכמים סוברים שאינו כממון ונחלקו הפוסקים הלכה כמי, ודעת רוב הפוסקים שהלכה כחכמים²⁹.

²⁴ רמב"ם שם פרק י הלכה ה

²⁵ רדב"ז שם

²⁶ שו"ע ונו"כ שם פז א

²⁷ ואע"ש שתובע בשמא שרי אינו אלא על פי העד. עיין שו"ע ונו"כ חו"מ עה כג

²⁸ כגון קדשים שחייב באחריותם או שור הנסקל שהועד בבית שומר, שיכול השומר להחזירו לבעלים ונפטר, או שגזל חמץ ועבר עליו הפסח, שנפטר הגזלן בהשבת החמץ מדין הש"ל, ונמצא שאין ממון זה שוה לכל העולם רק לשומר לפטור עצמו ממון גמור, שכל שאינו מחזירו בעין אינו נפטר בהש"ל, ובא זה והזיקו ועתה חייב השומר ממון גמור, ועי' קצה"ח סימן רצא סק"ד ובנה"מ שם ס"ק יא, וכתב שם דכל שיש צד ספק בממון לא הוי בכלל דבר הגורם לממון, וגם מדד"ג פטור משום דלא ברי הזיקא. ובגמרא שם אמרו שהגזל חמץ ובא אחר ושרפו תוך הפסח פטור לכו"ע שהכל מצווין עליו לבערו, וממילא גם לגזלן עצמו אינו שוה ממון, ועי' להלן. ועי' שו"ת שו"מ מהדו"ב ח"ד סי' קפ.

²⁹ ש"ך סי' שפו סק"א וס"ק יא שכן הסכמת הפוסקים, ואף על גב דבעל התרומות (שער נ"א ח"ו סי' ח') כתב בשם הראב"ד דאנן ס"ל כר' שמעון דאמר כממון, כבר נחלקו רוב הפוסקים והעלו דק"ל כרבנן. קצות החושן סימן שפו ס"ק ז משמע מדברי הרא"ש שעכ"פ בכלל גרמא בנזקין הוא, ובסק"י הביא הש"ך דעת הראב"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ט. הכל מודים בעד סוטה שחייב בעד טומאה דרחמנא הימניה דכתיב ועד אין בה כל שיש בה

הרי שקנא לאשתו³⁰ ונסתרה בעדים, וזנתה בעד אחד אחר הקנוי והסתירה, והשביע עד זה שיבא ויעיד וכפר חייב בשבועת העדות, שאע"פ שהוא עד אחד אילו העיד עדות זו היתה יוצאה בלא כתובה³¹.

י. והכל מודים בעדי סוטה שפטור בעדי קינוי דהוה גורם דגורם ... בעדי סתירה ... דבר הגורם ... לאו כממון דמי ופטור

תבע עדי³² קנוי או עדי סתירה, וכפרו ונשבעו, פטורין משבועת העדות שאילו העידו אין חיוב ממון כאן אלא להשקותה בלבד, ואף על פי שעדות זו גורמת לה שתפסיד כתובתה³³, אם לא תשתה, דבר שגורם לממון אינו כממון שהרי אפשר שתשתה ולא תשבור כתובתה.

דף לב:

ובעיה"ת שדינא דגרמי ודבר הגורם לממון דין אחד הוא, ומאן דמחייב בגרמי סובר שדבר הגורם לממון כממון דמי, אבל אין כן דעת רוב הפוסקים. ועיין פתחי חושן חלק ו פרק ג הערה נח.

³⁰ רמב"ם הלכות שבועות פרק י הלכה ח

³¹ דוקא כשגובה כתובתה מן המטלטלין אבל אם אין לגבות אלא מהקרקע או פטור. מעשה רקח

³² רמב"ם שם הלכה ז

³³ דהיינו דוקא כשתפסה מטלטלי וכן כתבו שם התוס' ז"ל כשאמר בגמ' ש"מ משביע עדי קרקע חייב קאי נמי אהכל מודים בעד סוטה ע"כ. וא"ת הא כבר תקנו הגאונים עתה לגבות כתובה אפי' ממטלטלי כדכתב רבינו ז"ל בהל' אישות. וי"ל דדין זה הוא לפי דין הגמ' שרבינו ז"ל כותב דינא דגמ' לכשיבנה בהמ"ק בעז"ה יתברך. וכיוצא בזה השיג הר"א ז"ל על רבינו ז"ל בסוף פי"א והרב כ"מ ז"ל תירץ כדבריו. ועוד אותה התקנה אין לה כח כל כך לחייב המשביע לעדות דכבר כתב רבינו ז"ל שם דלא אלימא התקנה ההיא ולכך הנהיגו לכתוב בכתובות מטלטלי אנב מקרקעי. לח"מ שם פרק י הלכה יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

יא. הכל מודים בשכנגדו חשוד על השבועה ... כגון ששניהן חשודין דאמר מר חזרה שבועה למחויב לה ומתוך שאינו יכול לישבע משלם

כבר התבאר שהשביע עד אחד³⁴ שיעיד על פלוני שחייב ממון, וכפר בו שאינו יודע עדות זו, והשביעו, פטור העד משבועת העדות, כיון שלא ודאי שלא ישבע דבר הגורם לממון היא ולא כממון דמי.

אך כל עד אחד שמחייב ממון בעדותו אם כפר ונשבע, או שהשביעו בבית דין וכפר חייב משום שבועת העדות.

כיצד כגון שהיה התובע והנתבע חשודין על השבועה שאין משביעין אותם, והשביע לעד אחד שיבא ויעיד לו שיש לו ביד זה מנה וכפר, הרי זה חייב משום שבועת העדות שאילו העיד היה הנתבע הזה משלם ממון בעדותו כיון שאין בעלי הדינים יכולים לישבע ותוך כך של שאינו יכול לישבע משלם במבואר להלן.

יב. עד אחד דרבי אבא ... דחטף נסכא מחבריה ... אייתי חד סהדא דמיחטף חטפא מיניה אמר ליה אין חטפי ודידי חטפי ... הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם

כבר התבאר במסכת ב"ב דף לג: לד. מעשה באחד³⁵ שחטף לשון של כסף מיד חבירו בפני עד אחד, ובא החוטף ואמר חטפתי ושלי חטפתי וחייבו אותו חכמים להחזיר מפני שהוא מחויב שבועה בעד זה, ואינו יכול לישבע שהרי הודה כמו שאמר העד, וכיון שאינו מכחישו אינו יכול לישבע והו"ל מחויב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם.

³⁴ רמב"ם שם פרק י הלכה ה ט י

³⁵ רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ד הלכה יד, שו"ע ונו"כ שסד ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

וזהו משום שהיה שם עד אך אילו לא היה שם עד כלל, היה נשבע שבועת הסת ששלו חטף, ואילו הכחיש העד ואמר מעולם לא חטפתי היה נשבע שבועת התורה שלא חטף, וכדין זה דנין בכל כיוצא בזה בכל מקום.

ולפיכך מי שהעיד³⁶ עליו עד אחד שנכנס לביתו של חברו ונטל משם כלים ובעל הבית טוען שגזלו ממנו, או אם טענו חטפת חפץ שלי מידי ויש לו עד אחד שחטפו³⁷, והלה אומר לקוח הוא בידי או בחוב גביתיו ממך או שלי היה ופקדון היה אצלך, הרי זה חייב להחזיר הכלי לבעליו³⁸ בלא שבועה, שהרי כל ששני עדים מחייבין אותו ממון עד אחד מחייבו שבועה³⁹, וכשהוא נשבע צריך להכחיש את העד, וכאן הא אינו מכחישו, וכיון שאינו מכחישו אינו יכול לישבע והו"ל מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם,

ואם כפר ואמר לא נכנסתי או נכנסתי ולא נטלתי כלום, הואיל ואין שם אלא עד אחד והוא הכחישו, הרי זה נשבע שבועת התורה שלא לקח מביתו כלום ונפטר.

וכן הטוען לחבירו מנה הלוייתך והרי עד אחד מעיד כדברי, והלה אומר כן הוא הלוייתי אבל מחלת לי או נתת לי במתנה וכיוצא בזה⁴⁰, או שאמר אתה חייב לי כנגד אותו מנה, אם זה העד מעיד שידע שעדיין לא פרע אותו מנה, הרי זה גם כן מחוייב שבועה להכחיש העד בכל דבריו, גם על מה שמעיד שלוח צריך לישבע שלא לוח

³⁶ שו"ע ונו"כ שם ג

³⁷ שו"ע ונו"כ עה יג, דאף דאין העד מעיד דלאו שלו חטף, מ"מ כיון שהוא עצמו מודה שחטפו והתורה האמינה לאחר כשנים אם לא שישבע כנגדו, והרי כאן מודה לעדותו ואינו יכול לישבע, משו"ה משלם. והא דלא הימננו לומר שלו הוא במינו דהחזירתי לך, וכמ"ש מור"ם לפני זה דנאמן היכא דיש לו מינו. הטעם כמ"ש המגיד משנה [פ"ד מטוען ה"ח] שהגזול מחבירו אינו נאמן לומר שהחזירו כי אם בעדים. א"נ איירי בראוהו בידו בשעת תביעה, או שאמר העד לא זזה ידי מתוך ידו משעת החטיפה וראיתי שלא החזירו לידו, ע"ש. סמ"ע שם לרו עיין באורים לח שכתב שהוא שאין מועיל מינו יש בו ב' תירוצים, א' כיון דלא מכחיש לע"א הו"ל כשנים ותו לא מהני מנ, או דאין רוצה להכחיש העד ולישבע נגדו דיהיה מוחזק לשבועת שוא, ואפשר דיפסול ע"י כך לעדות

³⁸ אין לומר שיהא נאמן ששלו נטל במינו שהיה נשבע כנגדו שלא נטל כלום או במינו דהחזירתי לך, דזהו מחשב כמינו במקום חזקה, כיון דמודה שנטלו שלא בפניו וחזקה הוא שכל כה"ג משל בעל הבית הוא נוטל, וגם הוה מינו דהעזה נגד העד. סמ"ע שם ב

³⁹ כבר נתבאר זה בכמה מקומות דכמו שהאמינה התורה שני עדים להתחייב למי שמעידין עליו לקיים כפי עדותן, כן האמינה התורה לעד אחד להביא למי שהעיד עליו להשבע שאינו כדברי העד, וכל שאינו רוצה להשבע שאינו כדברי העד צריך לשלם כאילו העידו עליו שנים. סמ"ע שם ב

⁴⁰ שנאמן רק במינו דפרעתין והעד מעיד דלא פרע ולהכי אין מועיל המינו שהוא העזה נגד העד, כך העמיד בש"ך לז את דברי המחבר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ואינו יכול לישבע, שהרי הוא מודה שלוח אלא שאומר פרעתי ומתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ודוקא שיודע העד בודאי שלא פרעו כגון שמעיד שלא זזה ידו מתחת ידו, או שהוא מעיד שהוא תוך זמנו וקי"ל חזקה שאין אדם פורע תוך זמנו, אבל אם אינו יודע אם פרעו אם לא או הוא לאחר זמנו, אפילו היו שנים מעידים שהיה חייב לו נאמן לומר פרעתי, דקיימא לן המלוה חבירו בעדים או המפקיד לחבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדים וכן אינו צריך להחזירו לו בעדים, וכן נאמן לומר יש לי בידך כנגדו במיגו דפרעתי⁴¹.

ואם טוען בלויטני אבל פרעתיך והעד מעידו שלא פרע, ישבע להכחיש העד ככל דין דעד אחד שמעיד נגד טענתו⁴².

וכן הדין בטוען לחבירו מנה והלה כופר ואמר לא היו דברים מעולם והביא עליו זה עד אחד והכחישו, וחזר זה ואמר אין, לויטני ופרעתי, כיון שאם היו שנים היה מחוייב לשלם שכל האומר לא לויטני כאומר לא פרעתי⁴³, והשתא דאיכא חד סהדא הוה ליה מחוייב שבועה להכחיש העד שלא לוח, ואינו יכול לישבע שהרי מודה שלוח, וגם פרעתי לא יוכל לישבע, שהחזק כפרן שכבר אמר לא היו דברים מעולם⁴⁴, וכל האומר לא לויטני כאומר לא פרעתי דמי, לפיכך חייב לשלם.

⁴¹ כתב הסמ"ע ס"ק ל"ג וכתבתי כן לאפוקי מדעת ריב"ם שכתבו התוס' בשמו בפרק חזקת הבתים [דף ל"ד ע"א], דאליביה אינו נאמן לומר יש לי כנגדו במיגו דפרעתי, מטעם כיון דעד אחד מעיד על ההלואה וזה אינו מכחישו אלא טוען טענה אחרת יש לי כנגדו, הו"ל מיגו במקום עדים, וכשם שמיגו במקום עדים לא אמרינן, כן ס"ל דלא אמרינן מיגו במקום עד אחד, אלא דהתורה האמינתו לישבע נגדו ולהכחישו, וכאן שמודה לו אינו יכול לישבע ומשלם, עכ"ל. וכתב הש"ך מ' לפע"ד זהו שגגה, דודאי גם ריב"ם מודה דהיכא דהיה יכול לטעון פרעתי או החזירתי נאמן, דהיאך יעלה על הדעת דעד אחד יחייב יותר משני עדים. אלא ודאי לא קאמר ריב"ם אלא דאע"ג דהוי מיגו מה שהיה מכחיש העד, מ"מ [כיון] [ד]התורה האמינתו לענין שבועה, מוכרח הוא לישבע ממש להכחישו או ישלם, והיינו משום דכל שאינו נשבע להכחישו, אמרינן שהעד עומד במקום שנים, והיינו ודאי כמו שנים דבעינן שיעידו שלא זזה וכהאי גוונא, וכ"ש אחד, וכן הוא להדיא בחידושי הרמב"ן פרק חזקת הבתים [ב"ב ל"ג ע"ב ד"ה סבור] ובהר"ן פרק כל הנשבעין [שבועות כ"ט ע"א מדפי הרי"ף] שכתבו שם ממש כתירוצו של ריב"ם, וכתבו שם מיד אח"כ, דהיינו דוקא כשהעד מעיד שלא זזה, דאל"כ אפילו בשנים היה נאמן לומר ידי חטפי במיגו דהחזירתי, ע"ש בהרמב"ן והר"ן, והוא ברור.

⁴² ש"ך שם לו

⁴³ סמ"ע שם לב

⁴⁴ מתשובת רשב"א [ח"ב סי' ר"ו] שהובאה בב"י [מחודש כ"ג] וד"מ [סעיף י"ד] [וגם בסמ"ע לקמן סימן ע"ט ס"ק כ' כתב כן בשם הרשב"א], נראה שחולק על דין זה, וס"ל דכיון דאפילו בשני עדים לא נתחייב ממון אלא מתוך שהחזק כפרן, בעד אחד לא הוי מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. ש"ך שם לח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אמר רב פפא הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב והכל מודים בעד מיתה שהוא פטור הכל מודים בעד מיתה שהוא פטור דאמר לה לדידה ולא אמר להו לבית דין דתנן

יג. האשה שאמרה מת בעלי תנשא מת בעלי תתיבם

כבר התבאר במסכת יבמות דף קיד: שהאשה⁴⁵ בעצמה נאמנת⁴⁶ לומר שמת בעלה, ותנשא או תתיבם על פיה, ונותנין לה עיקר כתובתה, ואם תתיבם נכנס היבם לנחלה על פיה, דיקום על שם אחיו אמר רחמנא והרי קם, ואפילו אשה שהיא שומה נאמנת, ובלבד שתהא יודעת בטיב נישואין ואלמנות.

ההלכה האמורה שהאשה נאמנת לומר מת בעלי ומתירין אותה על פי עצמה, היא דוקא כשיש שלום בינו לבינה ויש שלום בעולם⁴⁷, אבל אם יש קטטה בינו לבינה, אף על פי שיש שלום בעולם, אינה נאמנת שחוששים שאמרה כן מחמת שנאתה אותו, ושם דף קטז. יבואר אי"ה כיצד יודעים שיש קטטה בינו לבינה.

יד. הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב ... דתפישא מטלטלי

⁴⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יז מג

⁴⁶ עיין בתשובת הרדב"ז ח"ג סי' תקמ"ב שנשאל באשה פרוצה שבאה ואמרה מת בעלי שאנשא ושאלנו אותה באיזה מקום מת ואמרה במקום פלוני ובאותו מקום יש יהודים אם נאמר לה כיון שיש רואים ויודעים שמת בעלך תביאי ראיה או תמתיני עד שנשלח לשם לדעת אמיתית הדבר כיון שאפשר לברר או מתירין אותה מיד והשיב מסתברא לי דמשהינן לה עד שיתברר הדבר כיון שאפשר להתברר ובשלמא אם היתה צנועה קים להו לרבנן דמתוך חומר שהחמרת עליה בסופה דייקא ומינסבא או דלא משקר' במלת' דעל"ג למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ואפילו באפשר לברורי לא מענינן לה בכדי כיון דקים להו לרבנן דקושט' קאמרה אבל פרוצה נהי דבלא אפשר לברורי לא מענינן לה דלא חלקו חכמים בזה בין פרוצות לצנועות מ"מ באפשר לברורי דלא מענינן לה טובא והיא נמי פרוצה ואיכא למיחש דלא חיישא לקלקולא יש לברר הדבר ואם לא הוברר הדבר לא מענינן לה טובא ומתירין אותה להנשא ולא מחמירין עלה לשלוח אחר שליח לברר הדבר ע"ש. פ"ת שם קנח

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם מח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

האשה שהשביעה⁴⁸ עד אחד שיעיד לה במיתת בעלה⁴⁹, וכפר, חייב בשבועת העדות שאילו העיד, היתה נשאת ונוטלת כתובתה⁵⁰.

במה דברים אמורים כשהיה לה לגבות כתובתה מן המטלטלין⁵¹, אבל אם אין לה לגבות כתובתה אלא מן הקרקע, הרי זה פטור משבועת העדות, וכן אם היו שנים, שהמשיב עדי קרקע פטורין.

טו. שכפרו שניהן וחזר אחד מהן והודה בתוך כדי דיבור והא קא משמע לן דתוך כדי דיבור כדיבור דמי

כבר התבאר לעיל דף לא: שעדים שכפרו שניהם כאחד וקדם האחד והודה בתוך כדי דיבור קודם שנשבע ה"ז פטור, והעומד בכפירתו קודם שנשבע, חייב בשבועת העדות. אבל אם כפר ונשבע וחזר והודה חייב משום שבועת העדות.

⁴⁸ רמב"ם הלכות שבועות פרק י הלכה יא יב

⁴⁹ פירש"י כגון דאמר לה לדידה חוץ לב"ד מת בעליך ולא אמר עדות בב"ד כשהשביעתו לפי שהיא יכולה לילך לבית דין ולומר מת בעלי ולא תהא צריכה לשום עד ולא הזכיר זה רבינו ז"ל ולא ידעתי למה. לח"מ שם. נראה שכיון שכבר הקדים שאין העדים חייבים אלא בשבועה וכפירה בב"ד כמ"ש ברפ"ט מעתה הדבר מבואר מעצמו. מעשה רקח שם. ואם א"ל הרי את נאמנת וא"צ להשביעו ולזה דקדק רבנו בלשונו שיעיד לה ולא כתב שיבא ויעיד לה כמ"ש בפרקין ה"ח ובפרקין ה"כ שתבאו ותעידו מה שא"כ הכא שתובעתו שיעיד לה דייקא והבן זה. מרכבת המשנה שם.

⁵⁰ צריך עיון, כמו דאמר (שבועות ל"ב ע"ב) גבי חשוד דשכנגדו נשבע ונוטל מי יימר דמשתבע, אם כן גבי כתובה שצריכה לישבע לגבות מנכסי יתומים מי יימר דמשתבע, ובגמרא (שם) מצינו לומר כגון שפטר בעלה מהשבועה וכיו"ב, אבל רבינו דסתם קשה, ולפי זה אתי שפיר, דדוקא גבי חשוד דאיכא טענת ברי ומאיימין עליו בכל האיומים עביד אינש ופריש משבועה, אבל בנפרעת מיתומים דאין כאן איום תשתבע ותטול כתובתה, וזה פשוט. או"ש שם פרק יא הלכה טו

⁵¹ דהא דמוקמינן לה בדתפסה מטלטלי ה"מ בדינא דתלמודא דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לכתובה הילכך אם תפסה מטלטלי מחיי דבעל גביא מהם ונמצא העד מפסידה אבל אחר שתקנו הגאונים דגביא אפילו ממטלטלי א"נ כגון שכתב לה מקרקעי ומטלטלי אף על גב דלא תפסה גביא ממטלטלי ונמצא העד מפסידה בכפירתו ואם לא הניח הבעל מטלטלי כלל ונמצא כתובתה על הקרקעות והשביעה את העד וכפר פטור משבועת העדות. וכן יש לדקדק מדברי רבינו שכתב אבל אם אין לה לגבות כתובתה אלא מן הקרקע הרי זה פטור משבועת העדות (דמשמע דביש לה מטלטלין גובה מהם. דזה אחר תקנת הגאונים) נאם דוד. רדב"ז שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטבט' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

